

**Informacja o zmianie przepisów dotyczących
zawierania małżeństw wyznaniowych ze skutkami cywilnymi
(tzw. małżeństwa konkordatowe)
Zmieniona i uzupełniona w dniu 16 marca 2015 roku
(zmiany i uzupełnienia zawiera tekst w kolorze czerwonym)**

1. Z dniem 1 marca 2015 roku wchodzi w życie nowe przepisy ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. „Prawo o aktach stanu cywilnego” (pasc), nowelizacja ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. „Kodeks rodzinny i opiekuńczy” (kro) oraz związane z nimi przepisy wykonawcze, w tym rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 29 stycznia 2015 r. w sprawie wzorów dokumentów wydawanych z zakresu rejestracji stanu cywilnego (rozp.) oraz Obwieszczenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 5 lutego 2015 r. w sprawie ogłoszenia wykazu stanowisk, których zajmowanie upoważnia do przyjmowania oświadczeń o wstąpieniu w związek małżeński oraz sporządzania zaświadczeń stanowiących podstawę sporządzania aktu małżeństwa zawartego w sposób określony w art. 1 § 2 i 3 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego (obw.).
2. Zgodnie z nowymi przepisami, zaświadczenie stwierdzające brak okoliczności wyłączających zawarcie małżeństwa wydawane przez kierownika urzędu stanu cywilnego narzeczeni będą mogli uzyskać w dowolnym urzędzie w Polsce, niezależnie od zameldowania (art. 15 ust. 2 kro), nie będą musieli również w celu uzyskania tego zaświadczenia przedkładać odpisu aktu urodzenia (art. 76 ust. 1 pasc).
3. Powyższe zaświadczenie z dniem 1 marca 2015 r. będzie ważne sześć miesięcy, a nie tak jak dotychczas trzy miesiące (art. 4¹ ust. 2 kro).
4. Zmienia się także formularz powyższego zaświadczenia, a także zaświadczenia stwierdzającego, że oświadczenia o wstąpieniu w związek małżeński zostały złożone w obecności duchownego. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 29 stycznia 2015 r. (ukazało się w Dzienniku Ustaw RP 9 lutego 2015 r., poz. 194) przewiduje, że te dwa zaświadczenia będą na oddzielnych kartach papieru. Kierownik USC wydaje „swoje” zaświadczenie, które jest dwustronicowe, natomiast duchowny będzie wydawał „swoje” zaświadczenie na odrębnym formularzu.

~~Niestety, ani ustawa ani rozporządzenie nie precyzują, ile egzemplarzy zaświadczenia ma wydać kierownik USC, ani czy kierownik USC będzie dołączał czyste formularze zaświadczeń, które mają sporządzić duchowni, czy też duchowni w te formularze mają się zaopatrzyć we własnym zakresie. Wzory obu dokumentów dołączone do rozporządzenia (załączniki nr 26 i 27) zawierają także błędy i sformułowania niejasne, o których sprostowanie, wyjaśnienie lub interpretację zawnioskował do Ministra Spraw Wewnętrznych Sekretarz Generalny Konferencji Episkopatu Polski. Niestety, do chwili obecnej Ministerstwo nie opublikowało żadnych wyjaśnień. Wydaje się, że kierownicy USC, korzystając z dobrych dotychczasowych doświadczeń, będą wydawali w 3 egzemplarzach zarówno zaświadczenia stwierdzające brak okoliczności wyłączających zawarcie małżeństwa, jak i czyste druki zaświadczeń stwierdzających, że oświadczenia o wstąpieniu w związek małżeński zostały złożone w obecności duchownego. W przypadku, gdyby kierownik USC nie dołączył czystych formularzy zaświadczenia stwierdzającego, że oświadczenia o wstąpieniu w związek małżeński zostały złożone w~~

~~obecności duchownego, duchowny ma obowiązek sam zaopatrzyć się w taki formularz w urzędzie stanu cywilnego.~~

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych przekazało kierownikom urzędów stanu cywilnego wyjaśnienie odnośnie do dokumentów związanych z zawarciem małżeństwa wyznaniowego ze skutkami cywilnymi. Z pisma Departamentu Spraw Obywatelskich z dnia 11 marca 2015 r. (DSO-ZP-6000-17/2015) wynika, co następuje:

- a) Kierownicy USC „wydając zaświadczenia stwierdzające brak okoliczności do zawarcia małżeństwa powinni kierować się celowością i realnymi potrzebami w tym zakresie”.
- b) Z pisma wynika także, że zaświadczenie stwierdzające brak okoliczności do zawarcia małżeństwa kierownik USC sporządza w trzech egzemplarzach, z których dwa przekazuje narzeczonym: jeden przeznaczony jest następnie do zachowania w parafii ślubu, a drugi przeznaczony jest dla kierownika urzędu stanu cywilnego właściwego do sporządzenia aktu małżeństwa – ten egzemplarz parafia przekazuje do USC wraz z zaświadczeniem, o którym poniżej. Trzeci egzemplarz zaświadczenia kierownik USC zachowuje w swojej dokumentacji.
- c) Drugie z zaświadczeń, czyli „zaświadczenie stwierdzające, że oświadczenia o wstąpieniu w związek małżeński zostały złożone w obecności duchownego” (czysty formularz) kierownik USC przekazuje narzeczonym w trzech egzemplarzach, które winny zostać przekazane duchownemu w parafii ślubu. Tak jak dotychczas, zaświadczenie to w trzech egzemplarzach wypełnia duchowny w parafii, w którym miała miejsce ceremonia zaślubin. Następnie jeden egzemplarz proboszcz przekazuje do miejscowego urzędu stanu cywilnego w terminie pięciodniowym celem sporządzenia aktu małżeństwa, drugi wręczany jest nowożeńcom, a trzeci należy zachować w dokumentacji parafialnej.
- d) W związku z obowiązywaniem przepisów przejściowych urzędy do 31 sierpnia 2015 roku mogą także wydawać zaświadczenia według dotychczasowych wzorów. Należy w takiej sytuacji postępować tak jak dotychczas: po zawarciu małżeństwa i sporządzeniu zaświadczenia jeden egzemplarz przekazać do miejscowego USC, drugi wręczyć nowożeńcom, trzeci zachować w dokumentacji parafialnej.
- e) W przypadku stosowania nowych wzorów zaświadczeń możemy spotkać się dwiema sytuacjami:
 - USC wydaje i przekazuje narzeczonym 3 egzemplarze zaświadczenia stwierdzającego brak okoliczności do zawarcia małżeństwa oraz 3 egzemplarze czystego druku zaświadczenia stwierdzającego, że oświadczenia o wstąpieniu w związek małżeński zostały złożone w obecności duchownego;
 - USC wydaje i przekazuje narzeczonym 2 egzemplarze zaświadczenia stwierdzającego brak okoliczności do zawarcia małżeństwa oraz 3 egzemplarze czystego druku zaświadczenia stwierdzającego, że oświadczenia o wstąpieniu w związek małżeński zostały złożone w obecności duchownego.

W każdym z tych przypadków proboszcz wydaje nowożeńcom jedynie zaświadczenie o zawarciu małżeństwa, natomiast do miejscowego USC przekazuje po jednym egzemplarzu zaświadczenia stwierdzającego brak okoliczności do zawarcia małżeństwa oraz zaświadczenia o zawarciu małżeństwa (stwierdzającego, że

oświadczenia o wstąpieniu w związek małżeński zostały złożone w obecności duchownego).

5. Tak jak dotychczas, na duchownym ciąży obowiązek doręczenia zaświadczenia stwierdzającego, że oświadczenia o wstąpieniu w związek małżeński zostały złożone w obecności duchownego wraz z zaświadczeniem stwierdzającym brak okoliczności wyłączających zawarcie małżeństwa do USC właściwego ze względu na miejsce zawarcia małżeństwa w terminie 5 dni, odliczając dni uznane ustawowo za wolne od pracy (art. 8 ust. 3 kro), czyli najczęściej będzie tak, że w przypadku małżeństwa zawartego w sobotę ostatnim dniem terminu doręczenia będzie piątek następnego tygodnia, gdyż nie liczy się sobota (dzień zawarcia małżeństwa) i niedziela (dzień ustawowo wolny od pracy). Nadanie jako przesyłki poleconej w polskiej placówce pocztowej operatora wyznaczonego w rozumieniu ustawy z dnia 23 listopada 2012 r. – Prawo pocztowe (Dz. U. poz. 1529) jest równoznaczne z przekazaniem do urzędu stanu cywilnego.
6. Zaświadczenie podpisują czytelnie: oboje nupturienti, dwóch pełnoletnich świadków, duchowny, przed którym zostało zawarte małżeństwo oraz duchowny uprawniony do sporządzania zaświadczeń.
7. Na formularzu tego zaświadczenia nie przewidziano miejsca na pieczęć parafii. Nie jest jasne, czy to jest celowe czy przypadkowe pominięcie. **Proponuje się, by *ad cautelam* obok podpisu w dolnej części zaświadczenia umieścić pieczęć okrągłą parafii.**
- ~~8. Nowe przepisy nie nakładają na duchownych obowiązku przekazywania małżonkom po ślubie egzemplarza zaświadczenia o zawarciu małżeństwa, ale tę praktykę można stosować. (zob. wyjaśnienie wyżej w p. 4b i c)~~
- ~~9. Chociaż nowe przepisy także nie przewidują egzemplarza zaświadczeń dla parafii, należy ich kopie zachować w dokumentacji parafialnej. (zob. wyjaśnienie wyżej w p. 4b i c)~~
10. W Monitorze Polskim RP z dnia 26 lutego 2015 r. ukazało się także nowe Obwieszczenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 5 lutego 2015 r. (poz. 230) w sprawie ogłoszenia wykazu stanowisk, których zajmowanie upoważnia do przyjmowania oświadczeń o wstąpieniu w związek małżeński oraz sporządzania zaświadczeń stanowiących podstawę sporządzania aktu małżeństwa zawartego w sposób określony w art. 1 § 2 i 3 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego. Zasadniczo nie wnosi ono nic nowego w przedmiotowej kwestii, ale doprecyzowuje, zgodnie z przepisami prawa kanonicznego, terminologię dotyczącą nazw stanowisk, których pełnienie daje prawo do przyjęcia oświadczeń i sporządzenia i podpisania zaświadczenia. Terminologię tę należy stosować przy sporządzaniu zaświadczenia stwierdzającego, że oświadczenia o wstąpieniu w związek małżeński zostały złożone w obecności duchownego.

Zawiera ono następujące wykazy w odniesieniu do Kościoła Katolickiego:

- a) stanowiska, których zajmowanie upoważnia do przyjmowania oświadczeń o wstąpieniu w związek małżeński: ordynariusz miejsca (biskup diecezjalny, administrator apostolski, administrator diecezji, wikariusz generalny, wikariusz biskupi), biskup polowy, proboszcz, administrator parafii, duchowny odpowiednio delegowany; (w kategorii: „duchowny odpowiednio delegowany” mieści się wikariusz parafialny, który jest delegowany zazwyczaj na sposób ogólny do asystowania przy zawieraniu małżeństwa, a także każdy inny biskup, prezbiter i diakon, który otrzymał delegację ogólną bądź szczególną do

asystowania, stąd też w tym przypadku w odpowiednim miejscu zaświadczenia należy wpisać po imieniu lub imionach i nazwisku duchownego sformułowanie „duchowny delegowany”, z pominięciem wszystkich tytułów, godności i stanowisk duchownego asystującego na podstawie delegacji)

- b) stanowiska, których zajmowanie upoważnia do sporządzania zaświadczeń stanowiących podstawę do sporządzania aktu małżeństwa: ordynariusz miejsca (biskup diecezjalny, administrator apostolski, administrator diecezji, wikariusz generalny, wikariusz biskupi), biskup polowy, proboszcz, administrator parafii, wikariusz lub inny duchowny odpowiednio delegowany w zastępstwie proboszcza.

W załącznikach jest zamieszczony nowy wzór zaświadczenia stwierdzającego, że oświadczenia o wstąpieniu w związek małżeński zostały złożone w obecności duchownego oraz przykładowy sposób wypełnienia tegoż zaświadczenia.

(Opracował: LA)

Przykład sposobu sporządzenia (wypełnienia) nowego zaświadczenia

25 marca 2015 r.

Lublin

5/2015

Data

Miejscowość

Numer

Zaświadczenie stwierdzające, że oświadczenia o wstąpieniu w związek małżeński zostały złożone w obecności duchownego

25 marca 2015 r.

Niniejszym potwierdzam, że w dniu przedemną data

zawarcia małżeństwa

ks. Janem Kowalskim, proboszczem (lub: duchownym delegowanym)

imię (imiona), nazwisko, stanowisko duchownego, który przyjął oświadczenia

Lublinie

W

miejsce zawarcia małżeństwa

Parafia Rzymskokatolicka pod wezwaniem św. Jana Chrzciciela i św. Jana Ewangelisty, ul. Królewska 10, 20-109 Lublin

pełna nazwa i adres jednostki organizacyjnej kościoła lub związku wyznaniowego

Stanisław Malinowski

imię (imiona), nazwisko mężczyzny zawierającego małżeństwo

Marianna Nowak

imię (imiona), nazwisko kobiety zawierającej małżeństwo

prawu Kościoła Rzymskokatolickiego

zawarli małżeństwo podlegające

nazwa kościoła lub związku wyznaniowego

zgodnie oświadczając wolę jednoczesnego zawarcia małżeństwa podlegającego prawu polskiemu.

Świadkami zawartego małżeństwa byli:

Zygmunt Polak

Imię (imiona) i nazwisko

Irmina Kowal

Imię (imiona) i nazwisko

Własnoręczne czytelne podpisy osób zawierających małżeństwo, świadków oraz duchownego:

Stanisław Malinowski

Mężczyzna

Zygmunt Polak

Świadek 1

Marianna Nowak

Kobieta

Irmina Kowal

Świadek 2

Ks. Jan Kowalski

Własnoręczny czytelny podpis duchownego, przed którym zostało zawarte małżeństwo

Zawarcie małżeństwa zarejestrowano w księdze
małżeństw pod poz.

7/2015

Niniejsze zaświadczenie stanowi podstawę do spo-
rządzenia aktu małżeństwa przez kierownika urzędu
stanu cywilnego w

Lublinie

Ks. Jan Kowalski

Ks. Jan Kowalski, proboszcz (lub: wikariusz)

Imię (imiona), nazwisko i własnoręczny czytelny podpis duchownego
upoważnionego do sporządzania zaświadczeń, stanowisko